

LEOPOLDY

6/2008

DNES štedrý december

***Darovať sa znamená byť
štedrý srdcom.
A takejšťo štedrosti sú schopní
iba bohatí.
Bohatí duchom...***

Vianoce sú zvláštnym obdobím v roku. Nezáleží na tom, ako ich trávim, aké zvyky dodržiavame ani čo si nájdeme pod stromčekom. Záleží na tom, čo darujeme. Aj tvorcovia časopisu Leopoldov sa rozhodli svojim čitateľom pripraviť vianočný darček v podobe špeciálneho vianočného čísla, ktoré je iné ako všetky ostatné. Pripravili sme ho totiž spolu s deťmi z leopoldovskej základnej školy.

Tie v posledných mesiacoch usilovne pracovali v mediálnom krúžku, ktorý vedie pani učiteľka Anežka Benková. Napriek tomu, že krúžok funguje už niekoľko rokov a deti si vďaka nemu môžu v škole pripravovať rozhlasové vysielanie, v poslednom období sa stal dejiskom projektu neformálnej skupiny Skarabeus. Jeho úlohou bolo naučiť deti lepšie sa pohybovať v mediálnom svete a podrobnejšie o ňom informujeme aj v tomto čísle časopisu. Dôležitejšie však je, že deti na pravidelných stretnutiach aj s rôznymi osobnosťami z oblasti médií tvrdo pracovali a

Špeciálne číslo Leopoldova

ako malí reportéri pripravili príspevky z vianočných podujatí, ktoré sa v meste uskutočnili. A tak sme ich vo vianočnom čísle časopisu Leopoldov prizvali do redakčnej rady a spolu sme pre vás vytvorili netradičné spracovanie zaujímavých udalostí očami detí. Dúfame, že sa vám náš vianočný darček bude páčiť a že si s radosťou prečítate aj tvorbu mladej generácie, ktorá možno raz, už ako dospelá, bude pripravovať náš spoločný časopis.

Prajeme vám príjemné, pokojné a radostné Vianoce a veľa úspechov, nielen tých profesionálnych, ale aj osobných v novom roku 2009.

S úprimným želaním členovia redakčnej rady.

V predchádzajúcich číslach Časopisu Leopoldov sme vás informovali o projekte, ktorý Mesto Leopoldov pripravilo pre materskú škôlku v Regionálnom operačnom programe a ktorým sa Leopoldovská škôlka zaradila medzi viac ako 600 školských zariadení na Slovensku žiadajúcich o podporu Ministerstva školstva SR. Dnes už však nepatríme iba medzi aspirantov. Ministerstvo leopoldovskú žiadosť schválilo v plnej výške, a tak sa opäť raz bude prepisovať história. 9,7 milióna je totiž doteraz najvyššia suma, akú sa kedy mestu z projektov podarilo získať.

Za úspechom stojí takmer polročná práca na vypracovaní stavebného projektu a projektu k žiadosti o nenávratný finančný príspevok pod názvom „Investícia do budúcnosti“, vďaka ktorému škôlku čaká náročná rekonštrukcia, a tú by mesto mohlo financovať z vlastných zdrojov len veľmi ťažko. Podrobnejšie nám o projekte porozprávala referentka projektov a jedna z realizátorov projektu Kristína Vachanová: „V rámci projektu plánujeme zateplenie obvodového pláštia celej budovy a strechy s následnou rekonštrukciou fasády, strešnej krytiny a zvodov. Na celej budove budú vymenené aj okná a dvere. Rekonštrukciu samotného interiéru sme vzhľadom na poskytnutie stanoveného (cca 10 000Sk/dieťa) finančného balíka obmedzili na výmenu interiérových dverí, sociálnych zariadení a nákup nábytku a hier pre zriadenie jednej špeciálnej triedy. Okrem prioritného zníženia nákladov na vykurovanie a elimináciu strát tepla zateplením, sme do projektu zahrnuli aj potrebnú rekonštrukciu kotolne so zariadením. Jedným z najnovších trendov v školských zariadeniach sa stáva aj budovanie bezbariérových vstupov. V našej škôlke bude tento vstup vyriešený rampou pri hlavnom vchode. V neposlednom rade sme do projektu zahrnuli i výpočtovú a prezentačnú techniku pre potreby výučby a prezentácie.“

morma, foto krv

Miliónová nafukovačka

Koncom novembra sa v Leopoldove otvárala nová multifunkčná športová hala. Mesto Leopoldov v spolupráci s týždenníkom Farmár pripravilo pre návštevníkov zaujímavé podujatie plné špeciálnych hostí. Okrem príhovorov primátora mesta Leopoldov a predsedu Trnavského samosprávneho kraja Ing. Tibora Mikuša sa tu predstavili aj dva športové tímy, ktoré si zmerali sily v exhibičnom zápase. Proti domácejmu družstvu Mreža nastúpilo družstvo zložené z osobností kultúrneho, športového, ale aj politického života. Okrem miestnych športovcov sa tak pod vedením poslankyne NR SR Zdenky Kramplovej do vyrovnaného boja zapojili napríklad aj herec Ivan Vojtek či spevák Pavol Hammel, ktorý okrem športových

výkonov predviedol, samozrejme, aj tie spevácke.

Pretlakovaná nafukovacia hala je rozložená na ploche 1248 metrov štvorcových. Univerzálny umelý trávnik, určený na viacere športy od futbalu až po tenis, budú využívať rekreační športovci, športové kluby v meste aj miestna základná škola. Z tohoročného leopoldovského rozpočtu poslanci na stavbu haly, ktorá má životnosť asi 15 rokov vyčlenili približne 5 miliónov korún (165 970 €). Celkové náklady však budú pravdepodobne vyššie.

Podrobnejšie informácie v ďalšom čísle Časopisu Leopoldov.

Mária Moravčíková

Príspevková organizácia Ministerstva školstva SR zaoberajúca sa prácou s deťmi a mládežou Iuventa poskytuje vzdelávacie, metodické a informačné aktivity pre rôzne cieľové skupiny, plní úlohy štátnej politiky voči deťom a mládeži, koordinuje a realizuje aktivity na podporu výskumu v oblasti mládeže a administruje grantové programy Ministerstva školstva (ADAM) a Európskej únie (Mládež v akcii). Táto organizácia dáva mladým záujemcom možnosť podávať žiadosti na získavanie financií nielen pre seba, ale zároveň aj pre svoje mesto a región. V komplikovaných vodách administratívny pro-

stavitelia Iuventy pri obsadzovaní pozície regionálneho konzultanta pre Trnavský kraj oslovili práve členku neformálnej skupiny Skarabeus Kristínu Vachanovú, ktorá je zároveň aj referentkou pre projekty a kultúru na Mestskom úrade v Leopoldove. Prestíž mať v našom meste jedného z desiatich konzultantov na Slovensku, ktorý zastrešuje celý kraj nie je jediným pozitívom. Pozícia regionálneho konzultanta vyžaduje vzdelávanie v oblasti mládežníckej politiky, poskytuje prístup k dôležitým informáciám o tejto problematike a lepší prehľad v ponukách projektov. To všetko môže byť pomôckou

jektov však mladých nechce nechať samých. Preto im umožňuje konzultovať svoje návrhy s regionálnymi konzultantmi, ktorí mladým „projektantom“ dokážu podať pomocnú ruku a korigovať proces tvorby projektov do úspešného konca. Na celom Slovensku momentálne pracuje iba desať regionálnych konzultantov a jeden z nich má svoje sídlo na Mestskom úrade v Leopoldove.

Aj leopoldovská neformálna skupina Skarabeus patrí medzi organizácie, ktoré prostredníctvom Iuventy získali z európskych fondov a z fondov ministerstva školstva financie na realizáciu svojich nápadov. Tento rok bola schválená a podporená ďalšia aktivita z dielne Skarabea. Aj táto vydaná niekoľkoročná spolupráca a kontakty boli jedným z predpokladov toho, že pred-

pri tvorbe úspešných návrhov, teda aj pri získavaní financií pre mládežnícke organizácie v našom meste. Navyše, leopoldovským žiadateľom o podporu stačí na konzultáciu a cenné rady prísť na miestny mestský úrad. Ani všetky tieto pozitíva však neboli dostatočným argumentom, ktorý by si dokázal získať podporu tejto myšlienky aj zo strany vedenia mesta. Počiatočné rokovania s predstaviteľmi Iuventy síce nepriniesli želanú dohodu, napokon sa však zámer podarilo zrealizovať. Leopoldov sa tak stane strediskom konzultácií projektových žiadostí pre celý Trnavský kraj, vďaka čomu budú mať miestni mladí ľudia oveľa lepší prístup k informáciám a vedomostiam, ktoré sú pre získavanie financií takouto formou nevyhnutné.

Viac informácií na www.iuventa.sk

morma

NEVŠEDNÉ STRETNUTIE V LEOPOLDOVE

Mnohé stretnutia v Leopoldove bývajú zaujímavejšie o to, o čo menej sa o nich hovorí. Bez kriku a mediálnych senzácií sa stal Leopoldov jedným z miest návštevy profesora madridskej univerzity Chaviera Leacha ako súčasť návštevy v niektorých mestách západného Slovenska. Vďaka pracovným kontaktom Leopoldovčana, vedca a pedagóga z Teologickej fakulty Trnavskej univerzity Miroslava Karabu, sa aj naše mesto stalo jednou zo zastávok pri pracovnom pobyte profesora Leacha na Slovensku. „S Javierom Leachom sme sa stretli na viacerých konferenciách v USA a v rôznych európskych mestách. Tým, že prišlo k pracovným kontaktom, pozval ma na jednu z konferencií do Madridu, pričom som získal od nich štipendium na účasť na tomto vedeckom podujatí," hovorí Miroslav Karaba. Profesor Chavier Leach (1942),

Prof. Chavier Leach referoval o svojej práci i o svojom pohľade na Slovensko aj v španielskom vysielaní Slovenského rozhlasu v Bratislave. Na fotografii (vľavo) počas rozhovoru s redaktorkou Radia Slovakia International (Slovenský rozhlas 5) Ladislavou Hudzovičovou.

rodák zo španielskej Valencie je odborníkom v oblasti matematiky. V súčasnosti pôsobí ako profesor na fakulte počítačovej vedy na Universidad Complutensa a je riaditeľom Centra pre vedu, technológiu a náboženstvo na Univerisdad Pontificia Comillas v Madride. Jeho záujem je orientovaný na výskum v oblasti matematickej logiky a vedy o počítačoch. Publikoval množstvo štúdií vo vedeckých časopisoch a zborníkoch zameraných na výskum logiky. Je kňazom a jezuitom, prezidentom European Jesuits in Science a zároveň sa čiastočne zaoberá aj pastoračnou praxou medzi vysokoškolskými študentmi. Súčasťou návštevy v Leopoldove bola aj profesorova účasť na tunajšej omši. „Na tejto omši dokonca aj konce-

lebroval a bol rád, že je to jezuitský Kostol sv. Ignáca, keďže aj on je jezuita. Leopoldov je podľa profesora Leacha tiché a pokojné mesto. Porovnával malé španielske mestá so slovenskými a zaujímalo ho, prečo sú u nás v malých mestách či na vidieku všetky domy relatívne nové. U nich sú aj vo vidieckych mestách 300 až 500 ročné domy," poznamenal Miroslav Karaba. Súčasťou pracovnej návštevy prof. Chaviera Leacha na Slovensku bola aj prednáška v Ústredí slovenskej kresťanskej inteligencie v Bratislave. Potom sa v Trnave zoznámil s Mestskou pamiatkovou rezerváciou, navštívil trnavský mestský úrad, arcibiskupský palác i Trnavskú univerzitu. V Jaslovských Bohuniciach navštívil i Jadrovú elektrárňu a potom v španielskej redakcii Radio Slovakia International (španielske vysielanie Slovenského rozhlasu do zahraničia) hovoril o svojich pracovných zámeroch na Slovensku.

Martin Jurčo
Foto: Radio Inet

Stand up – Postav sa!

Projekt pre deti a mládež v Leopoldove

Súčasťou finančnej podpory aktivít detí a mládeže, ktorú Odbor detí a mládeže Ministerstva školstva SR pripravil na roky 2008 až 2013 je aj program Adam. Je zameraný najmä na podporu realizácie, rozvoja a kvality pravidelnej a systematickej práce s deťmi a mládežou v oblasti neformálneho vzdelávania. Neformálnemu vzdelávaniu v oblasti mediálnej výchovy sa venuje aj projekt Stand up, ktorým sa skupina Skarabeus v programe Adam uchádzala o finančný príspevok. A ministerstvo jej na aktivity v projekte túto dotáciu poskytlo.

Projekt vychádza z potrieb mládeže v našom meste, ktorá pociťuje nedostatok priestoru pre dialóg s komunitou a neznalosť spôsobov prezentácie, ktorými môže o sebe a svojej činnosti informovať okolie. Zámerom je vytvoriť dialóg s komunitou a participáciu mladých ľudí na živote v meste. Tento dialóg chcú organizátori projektu vytvoriť prostredníctvom médií. A keďže cieľovou skupinou sú deti a mládež vo veku od 12 do 16 rokov, dôležitú úlohu v tomto procese má aj nová vzdelávacia disciplína - mediálna výchova. Tá môže pomôcť deťom

a mládeži zorientovať sa vo svete médií, kriticky prijímať informácie a vedieť ich využiť vo svoj prospech. Ide o problematiku, ktorá výrazne súvisí s komunikačnými schopnosťami, kritickým myslením, zážitkovým učením, reflexiou aktivít a vzdelávacích procesov, a teda aj s neformálnym vzdelávaním. Skupina Skarabeus už rozbehla projektové aktivity, na ktorých spolupracuje s miestnou základnou školou. Tá sa už zapojila do výskumu návykov a záujmov žiakov pri sledovaní televízie a realizuje mediálny krúžok pod vedením pani učiteľky Anežky Benkovej. Práve prostredníctvom tohto krúžku sa deti už niekoľko týždňov učia napríklad ako vytvoriť správu, získavať informácie v regióne, ako sa pýtať na dôležité veci, ako prezentovať svoj názor, ktoré mládežnícke spolky a iné organizácie sa v meste nachádzajú, čomu sa venujú a ako sa s nimi dá spolupracovať. Získavajú prehľad o tom, čo im spoločenská, vzdelávacia, informačná, športová aj kultúrna štruktúra mesta môže poskytnúť a ako ju využiť pre svoj prospech. Stretnutia sú zamerané aj na to, aby sa cieľová skupina dokázala vyjadriť k problémom, ktoré sú pre ňu dôležité a aby vedela navrhovať a presadzovať vlastné riešenia, diskutovať o nich s kompetentnými. Všetky cvičenia

majú samozrejme aj praktickú časť, ktorá overuje získané informácie v praxi. Výstupmi z takýchto aktivít „priamo z terénu“ sú napríklad správy z mesta, riport, interview so zaujímavým zamestnancom školy či učiteľom, reportérsky duet, prezentácia, diskusia či beseda. Deti čakajú hodnotné informácie, nové zážitky a zaujímaví hostia, ktorých sa budú môcť opýtať na veci, ktoré ich trápia. Doteraz leopoldovskú školu navštívila novinárka, v súčasnosti redaktorka a korektorka týždenníka Slovo Marta Moravčíková a redaktor Rádia Regina Martin Jurčo. Na záver projektu deti vlastnými silami vytvoria dvojmesačník z materiá-

lov, na ktorých pracovali počas celého trvania projektu. Už teraz sa však zapojili aj do tvorby špeciálneho vianočného čísla časopisu Leopoldov.

Projekt skupiny Skarabeus je zameraný na situáciu v našom meste a chce naučiť deti a mládež aktívne fungovať v meste, ktoré je ich domovom. Je dobrým štartom pre ďalšie mládežnícke organizácie a motiváciou pre mladých, aby sa častejšie zapájali do života v Leopoldove a aby si vedeli vytvárať príležitosti na riešenie problémov, ktoré sa ich dotýkajú.

Mária Moravčíková
foto: Kristína Vachanová

PRÍJIMATEĽ: MESTO LEOPOLDOV
OBJEKTU: ZDRUŽENIE PRE ROZVOJ
INŠ. VÁŽKA VEDNÁ CESTA, HILDEMOEC
INDEL LASSE

KONČECNÝ PRÍJIMATEĽ: MESTO LEOPOLDOV
PARTNER PROJEKTU: ZDRUŽENIE PRE ROZVOJ
MIDFORDGON VÁŽKA VOPRACISTA, HILDEMOEC
GIZ MARCHEFELD, AUSTRIA

Novinári sa schádzajú do Leopoldova

Miestnu školu v novembri navštívili dvaja výborní novinári. Celoživotná novinárka, redaktorka niekdajšej Smeny, Smeny na nedeľu, Hospodárskych novín a iných periodík, v súčasnosti redaktorka a korektorka spoločensko-politického týždenníka Slovo Marta Moravčíková a redaktor Slovenského rozhlasu Martin Jurčo. Nie, naše mesto sa nestalo zaujímavým pre médiá kvôli dajakému škandálu či tragédii. Marta Moravčíková a Martin Jurčo sa iba jednoducho nechali inšpirovať projektom skupiny Skarabeus a prijali pozvanie prísť k nám a porozprávať deťom čosi o práci, ktorá tvorí významnú úlohu v ich živote. Zaujímavé stretnutia však neprebiehali vo forme klasickej prednášky, boli najmä o praktických ukážkach, zaujímavostiach, terénnej práci a tiež o zábave.

Marta Moravčíková s deťmi vyhodnotila ich krátke príspevky, dokonca s ňou naživo a improvizovane urobili aj interview. Spoločne pracovali s rôznymi typmi novín, diskutovali o tom, prečo sa pani učiteľky potkávajú o tašky medzi lavicami. Reč bola aj o celebritách a to nielen o hocijakých, ale o tých skutočných, ktoré by si pozornosť médií nepochybne zaslúžili. Všetci sa zhodli v tom, že aj medzi jednoduchými, obyčajne neobyčajnými ľuďmi sa nájde mnoho takých, ktorí nás dokážu inšpirovať či

povzbudiť. A tak dala pani novinárka deťom ozajstnú novinársku úlohu - nájsť vo svojom okolí osobu, ktorá je podľa nich zaujímavá a mohla by byť celebritou.

S Martinom Jurčom sa deti stretli v informačnom centre na mestskom úrade. Najskôr sa tvrdo pracovalo na tvorbe správ a výbere dôležitých informácií z agentúrnej správy a neskôr prišli na rad zábavnejšie úlohy. Deti si skúsili pravé moderovanie s mikrofónom, aj dramatizáciu známej Majky Tárajky. Pri počúvaní spoločných výtvorov bolo veselo, napokon sme sa však všetci zhodli, že máme na čom pracovať, ale talent a chuť zlepšovať sa, nám rozhodne nechýba. Diskusia o práci rozhlasového redaktora, o technickom zariadení v rádiu či o tvorbe príspevkov bola rovnako živá ako ukážka z filmu Majka Tárajka, ktorý mal byť inšpiráciou pre spomínanú dramatizáciu. Tentokrát sa však hercami stali deti z rozhlasového tímu miestnej základnej školy. A veru sa nebol na čo pozerieť, ale určite bolo čo počúvať. Pani učiteľka Benková sa rozhlasovým hercom otočila chrbtom a sústredene si predstavovala ich slová ako z vysielania. Napriek tomu, že stretnutie sa predĺžilo takmer na dve hodiny, nikto sa nenudil a záverečnú rečovú rozcvičku pomocou „jazykolamov“ už nikto nepotreboval. Každý sa narozprával až- až.

Aj takéto stretnutia s profesionálmi sú odmenou pre deti, ktoré sa okrem učenia vo voľnom čase venujú aj aktivitám, ktoré ich určite stoja nemalé úsilie, no napriek tomu si na ne dokážu nájsť čas a čo je ešte dôležitejšie, nechýba im ani chuť.

morma
foto: krv

LEOPOLDOVČANIA LEOPOLDOVČANOM

Či skôr my svojim... Týmto názvom si dovoľujeme otvoriť náš nový seriál, ktorý nadväzuje na staršiu sériu článkov. S názvom Galéria osobností mesta sme ho publikovali asi štyri roky a v rôznych podobách sme sa k nemu neustále vracali. Pokúšali sme sa v nej predstaviť významné historické osobnosti, ktoré mali istý vzťah k nášmu mestu.

Postupne sa vám pokúsime predstaviť zaujímavé osobnosti nášho mesta z rôznych oblastí. Usilujeme sa nielen o predstavenie ich profesijného či spoločenského profilu, ale ide nám najmä o to, aby sme predstavili aj ich vzťah k nášmu mestu a jeho problémom, ako ich vnímajú ako... Leopoldovčania.

Či už je to včelár, kňaz, rezbár, učiteľ, drotár, čipkárka, príležitostný spisovateľ, maliar, úspešný ovocinár či chovateľ, fotograf... radi sa s nimi stretneme. Dnešná uponáhľaná doba nás akosi „vyliekla“ z bežných susedských rozhovorov... Budeme preto radi, ak sa s nami podelíte o svoje skúsenosti o zaujímavých Leopoldovčanoch. Ak poznáte (hoci aj bývalého) Leopoldovčana, ktorého činnosť môže zaujať aj ostatných spoluobyvateľov, stačí nám napísať na e-mailovú adresu casopis@leopoldov.sk, prípadne napísať nám na adresu uvedenú v tiráži. Ďakujeme.

Viliam Srdoš, regionálny historik a lokálpatriot

Aké sú vaše rodinné väzby na Leopoldov? Vy viete hovoriť o svojich predkoch v celej historickej geneze. Aká teda bola?

„V apríli 1665 začalo 3000 robotníkov z Bavorska a Moravy hľbiť priekopy a nasýpať obranné valy novotvoriacej sa leopoldovskej pevnosti. Robotníci, remeselníci a vojaci na jej stavbe si brali za manželky dievčatá z okolitých dedín, čím sa národnostne nesúrodé obyvateľstvo pomaly a prirodzene poslovenčovalo. Časť z tohto nábožensky a kultúrne, národnostne a jazykovo, sociálne i triedne zmiešaného spoločenstva ľudí sa chcela usadiť, preto žiadali od veliteľa pevnosti

„mestečko" na postavenie si svojich príbytkov. Veliteľ im vyhovel a podľa ústneho podania takto vznikla nová osada zvaná Mestečko. Medzi týchto obyvateľov sa pristahovali o niekoľko rokov neskôr aj moji predkovia. Tí prví boli z Maduníc – Začkovci; Ján Začko a Michal Začko. Dokonca potomok Ján Začko – mojej babky starý otec, bol roku 1865 richtárom. Jej strýko magister P. Medarolus Začko bol františkánskym kňazom."

Zistovali ste aj podľa čoho má vaše priezvisko takúto podobu?

„Meno Srdoš pochádza z Verešvára a má históriu až dakde v 18. storočí. Keď sa chceli usadiť v Mestečku, museli zaplatiť do obecnej pokladnice niekoľko zlatých. Bolo to tak skoro, že pravdepodobne jeho rodičia museli pôvodne bývať v starom Verešvári, ktorý sa nachádzal medzi mostom na Trolaskoch a železničnou zástavkou. Tej časti Mestečka sme hovorili Stará dedina."

Čo sa vám na Leopoldove páči a čo by ste najradšej zmenili alebo upravili tak, aby sa história mesta dostávala do popredia?

„V našom meste nežili bohatí ľudia, preto aj najstaršie domčeky nám to pripomínajú a oproti iným mestechám sú chudobnejšie. No páči sa mi, že majitelia im dávajú nový a terajší vzhľad i ulice sa obnovujú.

Máme vynovenú železničnú stanicu s krásnym prednádražím, no vonkajší vzhľad budovy je nie najkrajší. Máme vzácnu historickú pamiatku, akú nenájdeme v okolí nikde. Je to známy most na Trolaskoch, ktorý v minulosti prekleňoval bažinaté meandre Váhu a funkčne spájal Mestečko s pevnosťou. Zachoval si dodnes svoj dobový výraz s minimálnymi dobovými zásahmi. Keďže slúžil prístupu do pevnosti, jeho stav bol zamestnancami väznice pravidelne kontrolovaný. Aj to najmenšie poškodenie opravovali. Všimnime si jeho terajší vzhľad a zistíme, že omietka je opadaná, tehly sa začínajú rozpadávať a z nadmurovky na oboch stranách a koncoch mosta chýba časť tehlového muri. Všimnime si ako je pevnosť skráslená smetiskom pri poľnohospodárskom podniku. Zaujímavé, že to nikomu neprekáža. Kovošrot pri pevnosti má svoju železničnú vlečku – musia ťažké kamióny plné železného šrotu chodiť po moste? Pôvodne bol tehlový most i na Hlohovskej ulici a sme oň prišli. Nuž, zachovajme si most na Trolaskoch. Často prichádzame o naše kultúrne a historické pamiatky. Na jeseň roku 1951, po mojej služobnej ceste, stavil som

sa doma a mama ma vítala s plačom – zbúrali nám kostol vo väznici. Bol to malý, ale veľmi vzácny barokový kostolík, pod ktorým bola krypta. Bol tam pochovaný prvý stavitel, prvý veliteľ, ďalší velitelia a iní činitelia pevnosti. My sme oň prišli vďaka ľuďom, ktorí sa dostali do vedenia väznice. Čo nezničili ani Turci, ani čas a vojny, zničili sme si sami nekultúrnosťou. Človeku musí byť z toho smutno.”

Nejedna osobnosť, ktorá mala vzťah k svojmu mestu či obci si tento vzťah potvrdzovala práve pri skúmaní vlastnej histórie a po skúsenostiach zo sveta... Ale vy históriu aj aktívne zaznamenávajúte...

„Keďže som už roky na dôchodku, zaumienil som si, že sa budem zaoberať aspoň z časti našou históriou. Mám spracované poznatky o kostole sv. Leopolda, iba čiastočne som upravil našu veršovanú divadelnú hru Hody v Leopoldove – novembrové mysté-

rium, ktorú napísal politický väzeň Karol Kórper, zozbieral som staré fotografie o mestečku zo začiatku tridsiatych rokov minulého storočia, no a nakoniec zbieram poznatky, ktoré ukladám p o d n á z v o m Leopoldovská misia v novej pevnosti pri Váhu. Iba pre zaujímavosť: mám deväť strán s menami všetkých jezuitských

pátrov, ktorí pôsobili v Leopoldove v rokoch 1666 až 1773. Prečo hovorím práve o nich? Veď to boli vzdelaní ľudia, ktorí doniesli kultúru a kultúrnosť do nášho prostredia. V dejinách jezuitov sa píše, že 4. júla 1672 – iba tri roky po ukončení výstavby pevnosti, cisár Leopold I. dal dekrétom ročne sto zlatých pre učiteľa. Teda už v tom čase bola v pevnosti škola, na ktorej učil civilný učiteľ, pátri boli ako katechéti. Škola mala dobrú úroveň, chodili do nej aj deti zámožných rodín z okolia. Zaujímavé, že deti vojakov vyučovali po nemecky a deti z Mestečka po slovensky. V tých istých dejinách sa píše, že 26. januára 1698 sobášil p. Andrej Harman okrem iných aj Jána Logniho z Ružomberka s dcérou učiteľa z Mestečka Štefana Miklošoviča. To znamená, že v Mestečku iba o niekoľko rokov neskôr tiež musela byť škola.”

Pripravil: Martin Jurčo
foto: archív

Spomienky na starý Leopoldov...

...a nové umelecké počiny Ivana Szabóa

Autor literatúry faktu, publicista a laureát česko-slovenskej Ceny E. E. Kischa za rok 2005. Laureát Ceny Vojtecha Zamarovského. Knihy z oblasti motorizmu, ale aj z iných oblastí. Literárny kritik prof. Milan Jurčo o ňom napísal: „Jeho štýl je ľahký ako papier, na ktorý píše.” Je však nielen publicistom, spisovateľom, ale aj výtvarníkom. To je leopoldovský rodák Ivan Szabó.

* Ako sa dostane mladý chlapec z Leopoldova do veľkej Bratislavy?

- Zrejme je to tak v osude zariadené, že cesta človeka musí ísť a musí sa istým smerom kľukovať. Ja som vždy chcel bývať v Bratislave. Mal som tam aj rodinu, takže to puto bolo o to

väčšie. Dokonca som aj cez vojnu býval v Bratislave, môj strýko býval na Bratislavskom hrade, kde boli kasárne. A Bratislava sa mi veľmi páčila.

* Leopoldovu ste však zostali verný...

- Leopoldov má zvláštne postavenie medzi mnohými mestami na Slovensku. Práve preto, že je tam pevnosť a v nej je väznica. A vždy má iné postoje a pocity človek, ktorý v tej väznici sedel ako väzeň, napríklad politickí väzni, ako

človek, ktorý tam bol uväznený, a iné sú spomienky človeka, ktorý sa v Leopoldove narodil. To, čo pre niekoho znamenajú zlé spomienky, to pre mňa sú spomienky veľmi dobré. Pod múrmi väznice som prežil svoju mladosť. Hrávali sme sa tam, lyžovali. Dokonca sme chodievali na koncerty do väznice, pretože tam bol výborný orchester. Dnes sa do týchto priestorov nesmie ísť. Mal som vtedy šesť či sedem rokov. Všetko sa skončilo po roku 1948, keď sa zmenilo všetko možné, napríklad zbúral sa kostolík vo väznici... -

* Možno povedať, že keď na vás takto priamo vplývala história, to vás podnietilo aj k tomu písať literatúru faktu? Možno to tak povedať?

- Do istej miery áno. Vtedy som si to neuvedomoval. Človeku sa to vrývalo do podvedomia a k tej literatúre faktu som prišiel cez žurnalistiku. Písal som reportáže, riporty. Chcel som pôvodne písať prózu. Hoci literatúra faktu a písanie literatúry faktu sa od seba odlišujú, sú iné ako obyčajná žurnalistika. Človek musí ísť do hĺbky za faktmi musí hľadať aj súvislosti -.

* Poslucháči vás poznajú ako autora relácií s motoristickou tematikou. Podarilo sa vám uverejniť niektoré zaujímavosti z histórie, ktoré nie sú všeobecne známe.

- O mnohých sa nepísalo. Boli uverejnené v mojej knižke o slovenských strašidlách. Napríklad som písal o bytosti, ktorá sa volala troll. Je „importovaná“ zo zahraničia. Leopoldovskú protitureckú pevnosť stavali aj severskí staviteľia a tí si priniesli svoju postavu škriatka trolla a preto sa časť pod pevnosťou volá Trolasky. Priznám sa, že jeden z mojich pseudonymov je Ivan Trolaský - na základe miesta, kde som sa kedysi hrával. Keď som bol v Nórsku, tam som videl prvýkrát toho trolla – figúrku, ako u nás sú strigy. -

* Čitatelia vás poznajú aj z časopisov, no aj vaše knižky sú akosi spojené s motorizmom. Jedna z kníh hovorí napríklad o automobilových pretekároch, iné zasa o slávnych motorkároch. Je vám teda blízky motorizmus?

- Pracoval som jedenásť rokov v motoristickom časopise. V redakcii som si musel hľadať miesto. A keďže nie som technik, nemohol som písať o konštrukcii motorov a podobne, preto som sa spočiatku venoval bezpečnosti cestnej premávky a histórii. Knižné výsledky sa dostavili až po roku 2000. Dovršil som vek, ktorý mi dovolil odísť z redakcie, potom som knižky dopísal – aj vďaka tomu, že som mal čas posediť si v archívoch a podobne. Prvá – svet na pneumatikách – vznikla na základe seriálu v detskom časopise a neskôr dostal seriál

Zo starého Mestečka, olej

Takto videl akademický maliar, leopodovský rodák Emil Paulovič „Mestečko“ roku 1969.

knižnú podobu... -

* V mnohých knihách sa túlate rôznymi slovenskými regiónmi... Môžeme teda povedať, že práve poznanie regiónu a stretnutie s ľuďmi v týchto regiónoch je základom pre objasnenie istého javu?

- Určite. Ja však nepatrím k ľuďom, ktorí sa chcú zamerať na jednu vec. A mňa zaujíma veľa vecí a rád píšem o tom, čo ma zaujíma. Preto tá rôznorodosť. Pri žurnalistike som prišiel takému to širšiemu pohľadu na témy. Keď som prišiel do jedného obrázkového týždenníka, predstavovali ma ako redaktora bez kresla – teda bez témy. Tak som prešiel rôznymi témami – a mnohé boli zaujímavé.

* Odkrývali ste aj neznáme – napríklad historické témy o slovenských zaujímavostiach?

- Nieкто hovorí, že všetky svoje knihy má rád, ako svoje deti. A práve to, čo ste hovorili, že prísť s niečím novým – bolo pre mňa vždy výzvou. Taká je kniha *Bosý pilot* o Andrejovi Kvasovi, pilotovi, ktorý sa narodil v Békešskej Čabe. Prvý nad Slovenskom organizoval letecké dni v rokoch 1912-14. Druhá taká prvolezecká kniha je pre mňa publikácia *Zabudnuté volanty*. Pozrel som sa na Slovensko a na automobilové kolesá od konca 19. storočia až po koniec 2. svetovej vojny. Podarilo sa mi zmapovať osobnosti, automobilové kluby, počty automobilov a rôzne zaujímavosti. Napríklad Leopoldov – Hlohovec majú tiež svoju postavu Mikiho Hardega, grófa ktorý v tridsiatych rokoch pretekal na Masarykovom okruhu v Brne a v Baden Badene havaroval a tak skončil.

* Vaše meno stojí aj pri prvom slovenskom „strašidlopise“....

- Mne išlo o to, dať knihu dohromady knihu, ktorá by bola akýmsi „strašidlopisom“. Mohol by to byť aj predmet v škole. Nechcel som nikoho nastrašiť, ale zabaviť. Chcel som vzdať

hold zberačom tradícií a ľudovej kultúry, ktorí sa venovali aj zachyteniu legend a povestí, kde vystupovali víly, strašidlá vodníci... Začínali sme Svätým Antonom a končili sme Žilinou. Všade sme sa pozreli, či tam straší, kde straší a či sú tam nejaké typické strašidlá. Samozrejme, ide o rozprávania, ktoré majú štipku nadhľadu a úsmevného pohľadu. Niekde osoba, ktorá straší mala kedysi podobu skutočného človeka, dokonca sa aj pomenúva – myslím, že v Brekove je erdžiaci kôň, v ňom je premenný miestny gróf, ktorý bol zlý. Vraj bol taký zlý, že sa premenil na koňa a doteraz tam erdží. Nie je to isto realita, ale čas z toho rozprávania je vždy skutočnosť. Tu ide skôr o rozprávanie, o historku, ktorá síce z reálneho základu síce vyšla, ale každý si niečo pridá a vznikne z toho zaujímavé rozprávanie.-

* Hovorili sme o poznaní regiónu. Tak vznikali aj príbehy slávnych primášov, ktoré teraz pripravujete...?

- Vidíte, to je opäť téma, ktorá je pre mňa zaujímavá. Zistil som, že na Slovensku žilo veľa primášov už od 17. storočia, ktorí sa preslávili.

Chodili hrať nielen do Budapešti a Viedne, ale mnohí hrali aj inde – napríklad Floriš Berky Rožňavský. Ten hral cárovi Mikulášovi III. V Rusku. Alebo Feri Horváth z Banskej Bystrice bol na svetovej výstave v Paríži v roku 1889, tam ho počul hrať Eduard VII. z Anglicka, a ten ho pozval, takže precestoval celý svet. Táto téma nie je zatiaľ komplexne spracovaná. Dokonca aj v biografickom slovníku je o ňom 4 - 5 riadkov. Preto treba hľadať memoáre. Napríklad pri profile Samka Dudíka z Myjavy som si prečítal správu, že tento primáš hral v Zlíne Picassovi, a ten ho dokonca aj maloval. Neskôr som však zistil, že Picasso vôbec v tých končinách nebol. -

* Vás však poznajú nielen vaši rodáci ako výtvarníka.... Čiže ďalšia vaša aktivita...

- Študoval som na Pedagogickom inštitúte v Nitre aprobáciu, ktorej súčasťou bola aj výtvarná výchova. Popri písaní som si myslel, že výtvarníctvo je pre mňa nepodstatná záležitosť. No po rokoch školy som začal navštevovať ateliéry a písať profily výtvarníkov. Potom som sa skamarátil s Milanom Stanom a ten ma zavolať do plenéru maľovať na Oravu. Akosi som prišiel do tej výtvarnej praxe a od krajinomalby som prešiel ku gestickej malbe. Je to akési vyváženie k literatúre faktu – maľovanie je akési voľnejšie. Takže sa to u mňa akosi vyvažuje.

YDÁVATEESTVO ŠTÚDIO HUMORU A SATIRY

IVAN SZABÓ

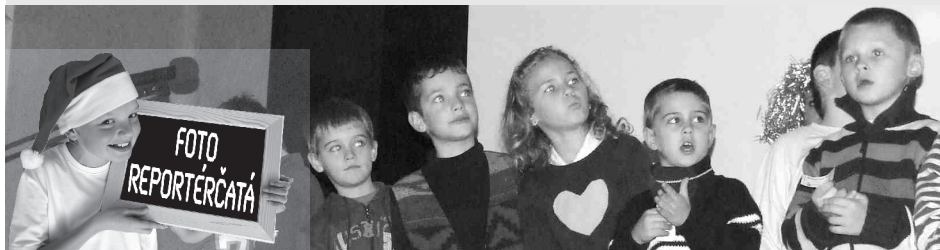
ROZPRÁVKY NA KOLESÁCH

ILUSTROVAL MILAN STANO

Martin Jurčo, Juraj Hladký

Vianočné správy

Cesta za Mikulášom a bábkové divadlo

Každý z nás dobre pozná predvianočnú tradíciu, podľa ktorej štedrý Mikuláš každý rok prináša dobrým deťom odmenu. Mikuláš v nej obvyčajne prichádza za deťmi, nie deti za Mikulášom. Preto sa možno cesta za Mikulášom môže mnohým zdať paradoxná. Nie však skupine mladých ľudí Skarabeus, ktorí využili výzvu kultúrnej komisie a pripravili zaujímavý projekt pre deti. Tento rok si mikulášske dobroty museli nájsť a cestu za nimi im komplikovalo niekoľko úloh od vianočných duchov. Duchovia lásky, pokoja, štedrosti, dobra a porozumenia im v kine pripravili vianočné úlohy. Bolo medzi nimi rýchle zdobenie vianočného stromčeka, spievanie kolied, balenie maxi darčeka či písanie vianočných prianí, vianočné upratovanie a lovenie rýb. Napriek pestrosti úloh boli najväčšou atrakciou zlý čert a krásny anjel, ktorí spolu s duchmi Vianoc porozdávali viac ako 200 mikulášskych balíčkov a nále-

piek a keď sa všetko minulo, došlo aj na železnú rezervu v podobe l í z a n i e k . Podstatou mikulášskej tradície však nie je dostať darčeky a dobroty, ale práve obdarovať druhých, a tak deti ešte na záver splnili poslednú úlohu. Zahrali sa na poštárov a štafetou si podávali veľký darček, ktorý tak putoval cez celé hľadisko. Obrovský chaos, ktorý po vysvetlení úlohy nastal vystriedal príjemný pocit z toho, že tentokrát bol na chvíľku Mikulášom každý, kto sa do veľkej púte za obdarúvaním zapojil. Cieľom cesty však bolo stretnutie s Mikulášom, a ten na deti už čakal v kultúrnom dome v Leopoldove, kde bolo pre deti pripravené bábkové divadlo z dielne osvedčených bábkohercov Stražan, tento raz s názvom O lenivom Kubovi. Niektoré deti sa odvážili Mikulášovi aj zaspievať či predniesť básničku, a tak sa počas mikulášskeho večera napokon dostal k slovu každý. Prvé podujatie organizované podľa nového systému, ktorý schválila kultúrna komisia teda dopadlo výborne. Komisia bude aj ďalej na jednotlivé akcie v meste vypisovať výzvy a miestne organizácie budú mať možnosť vypracovať projekt a od mesta dostanú financie na jeho realizáciu.

morma

Vianoce sú už pred dvermi, a tak ako po minulé roky i tento rok, presnejšie 5. decembra, k nám zavítal Mikuláš. Jeho privítanie sa konalo v Kine Osveta, u nás v Leopoldove. Spreádzali ho duchovia Vianoc, čerta a anjel. Priniesli balíčky, ale tie si deti museli za-

slúžiť. Ako? Museli splniť rôzne súťaže a tí, ktorí sa do nich zapojili, a nebolo ich veru málo, získali odmenu. Nálada bola skvelá, všetci sa dobre bavili, čerta sa nikto nebál, nikto nedostal uhlie do čižmičky. Preto sme si vzájomne, my i Mikuláš, sľúbili, že sa stretneme aj o rok. Tešíme sa!

Nikola Tarabová, Patrícia Kleimanová

Vianočná akadémia a Cantica Nova

Tak ako každý rok, ani tento raz nezabudli Vianoce privítať aj naše deti prostredníctvom tradičnej vianočnej akadémie. Predzvestou slávnostného dňa bolo už vystúpenie speváckeho zboru Cantica Nova z trnavského gymnázia, ktorý kvalitnou interpretáciou repertoára pred leopoldovským publikom nezaprel svoju úspešnú, takmer štyridsaťročnú históriu. V leopoldovskom kultúrnom

dome sa potom dostali k slovu aj deti, ktoré očarili dobre pripravenými vystúpeniami. Po programe ešte nasledovalo posedenie. Stretli sa na ňom nielen učители, ale aj všetci priatelia školy, ktorí fandia celoročnej snahe pracovníkov školy aj učiteľského zboru pokúšať sa nielen učiť a vychovávať, ale aj motivovať školákov k tomu, aby ich škola skutočne bavila.

morma

Dňa 11. decembra sa v kultúrnom dome uskutočnil spevácky koncert. Speváci, sú to gymnazisti – mládežníci, pripravili pre publikum krásne predstavenie, z ktorého mnohým behal až mráz po chrbte. My sme sa dostali až do zákulisia a pristihli sme mladé talenty aj pána dirigenta. Zaujímalo nás, prečo ich baví spievať a nie hrať sa na počítači či pozeráť televíziu. S odpoveďou dlho nečakali a vysvetlili nám, že je to ich koníček a robia to radi. Zistili sme aj to, že so svojimi vystúpeniami pochodili už celú Európu a ich zbor existuje už od roku 1969, takže 39 rokov. Tvorí ho 30 spevákov, ktorí cvičia pravidelne a ich nácvik trvá asi hodinu a pol. Na vystúpeniach sa väčšinou stretávajú s pozitívnym ohlasom, diváci reagujú potleskom a krikom, tak ako to bolo u nás v Leopoldove. Repertoár si zbor vyberá podľa ročných období. Keď sa napríklad blíži príchod Vianoc, spievajú koledy.

Andrea a Patrícia Repkové

Dňa 11. 12. 2008 sa uskutočnila Vianočná akadémia v kultúrnom dome v Leopoldove. Hneď ako sa nám to dostalo do uší, ani chvíľku sme neváhali. Asi nás nepoznáte, ale môžeme Vám povedať, že máme vlastnosť, ktorá sa volá zvedavosť. Nevydržali sme a spýtali sme sa účinkujúcich, detí zo Základnej školy v Leopoldove, teda aj našich spolužiakov:

Tešíte sa na dnešnú akadémiu?

„Hanbíme sa, ale dúfame, že to dobre dopadne.“

Opýtali sme sa aj to, ako dlho nacvičovali svoje čísla.

„Svoje čísla sme nacvičovali dlho, o čom ste sa mohli presvedčiť na ich vynikajúcej úrovni.“

Aké máte pocity z dnešného dňa?

„Výborné, dlho mi tento deň zostane v pamäti.“

Naše otázky smerovali aj k divákovi. Odvážili by ste sa aj vy vystupovať pred toľkými ľuďmi? Odpovede boli jednoznačne záporné: „Nie, určite by sme sa neodvážili vystupovať.“

Ktoré číslo bolo podľa vás najlepšie?

„To sa nedá jednoznačne určiť, ktoré predstavenie bolo najlepšie – všetky boli super.“

Nuž, všetko sa raz končí a tak sme museli aj my skončiť s našou zvedavosťou. Odchádzali sme spokojné, že sme opäť niekoho vyspovedali.

Chmelanová, Sporinská

Vianočné trhy

Ani tento rok nechýbali v predvianočnom programe nášho mesta vianočné trhy. Už po druhý raz bola ich súčasťou aj vianočná zakáľачka. Spolková záhrada sa tak na chvíľku premenila na malú leopoldovskú promenádu vianočných výrobkov a pochútok. Atmosféru spríjemnili vianočné koledy a predstavenia v podaní skupiny Krupánski črpáci a Folklórnej skupiny Šulekovo, ktorá v tomto roku oslávila svoje 35. výročie. Nielen vianočná výzdoba, ale aj klasické sviatočné jedlá dokázali návštevníkom pripomenúť prichádzajúce Vianoce. Kapustnica, jaternice, pečené mäso, lokše, vianočné oblátky, masný chlieb s cibuľou, medovina, varené víno, medovníky a iné maškrtky zahnali hlad tým, ktorých stánky s tovarom, hudba či posedenie s priateľmi zdržalo na trhoch dlhšie. Núdzu o zaujímavosti nemali ani deti. Veď okrem drevených či hlinených výrobkov, ozdôb, dekorácií, kvetov či medu trhy

tento rok ponúkali aj rôzne hračky a dokonca aj krásne drevené hlavolamy, ktoré boli perfektným prekvapením pod stromček pre zábudlivcov, čo nákup darčiekov nechali na poslednú chvíľu. Ako vždy mali medzi stánkami svoje ctené miesto aj naši školáci a škôlkári, ktorí spolu s pani učiteľkami prezentovali výrobky detí. Vianočné trhy nás

tak príjemne previedli do posledného týždňa pred Vianocami a možno niektorých inšpirovali k tomu, aby si nenechali ujsť aj ďalšie pripravované Vianočné akcie v Leopoldove, živý Betlehem či silvestrovský ohňostroj.

morma

Pri príležitosti vianočných sviatkov je v dome cítiť vôňu čarovného pečiva, ktoré sa pečie práve na Vianoce. V mnohých rodinách je to tradícia. Tá prenikavá vôňa nám jasne dáva najavo, že prichádza najkrajšie obdobie v živote detí. Tieto sviatky prežíva každá rodina podľa svojich zvykov. Aj pečenie vianočného pečiva si každý prispôsobí svojim predstavám. Veľkosť, tvar, farba či ozdobovanie je v rukách kuchárskych umelcov. Naše chuťové poháriky si vyberú, či bude pečivo sladké a chrumkavé, len nech je také, ako si naše hladné bruško zažiada. Vianočné cukrovinky bývajú obyčajne malé srdiečka, hviezdíčky, stromčeky či kolieska. Prikrášľujú sa snehovou ozdobou, ornamentami, obrázkami, farebnou polevou, mriežkami a rôznymi inými spôsobmi. Stačia len pevné nervy, snaha, trpezlivosť a zručnosť a táto mäkučká pochúťka je na svete. Jej úlohou je aspoň trošku nás nasýtiť, dodať našim chuťovým bunkám vianočnú atmosféru a omámiť nás jej príjemnou medovou vôňou.

Lucia Hrnčárová, Natália Ottingerová

Pozvánka

24. decembra dopoludnia Skauti roznášajú Betlehemské svetlo
 25. decembra od 15:00 do 18:00 h Živý Betlehem vo farskej záhrade
 26. decembra o 16:00 h Spevácky zbor Cantica Nova v Kostole sv. Ignáca v Leopoldove
 31. decembra: o polnoci silvestrovský ohňostroj na námestí
 9. januára koledovanie po Leopoldove
 Sväté omše
 25., 26. decembra a 1. januára o 7:00, 9:30 a 11:00 h
 31. decembra o 16:00 h

Z AUTENTICKÝCH SVEDECTIEV... (2)

Duma dvoch bratov

Druhý z dvojice dobrovoľníkov, Karol Holuby, sa už ako 19-ročný predstavil na pôde revolučnej Slovenskej národnej rady ako oduševnený Slovák, hoci jeho rodičia, ako sa občas uvádza, boli maďaróni. Spolu so svojimi spoluobčanmi bol zajatý a takisto väznený v hlohovskej väznici. Vedľa Šuleka ma pochovajte...

Pri súdnom pojednávaní sa nezriekol svojej zodpovednosti za organizovanie dobrovoľníkov a s tým súvisiacu činnosť v prospech slovenského hnutia, prevzal na seba dokonca aj zodpovednosť za svojich spolubojovníkov. Pred popravou si zašívaj kabát a vyrovnané očakával popravu. Dokumentuje to aj svedectvo L. Dohnányho: *„Ako mu výrok smrti oznámili, a on sa už mal na popravište poberať, ešte sám si kabát obšívaj, s opovržením a iróniou jemu prirodzenou hovoriac: - Čo plačete, to je moja svadba, ja s radosťou pospiecham do náručia svojej nevesty... - Na otázku, čo odkáže svojim rodičom, K. Holuby odpovedal: -No, otcovi... toho*

pozdravujte, ale mater, ej, tá chcela sama pliesť žinku na moje krky, a to ma bolí! - Doboví kronikári prezrádzajú, že si sám zobliekol kabát a dal si dolu ručník z krku. Posledné Holubyho slová boli: „Vedľa Šuleka ma pochovajte.“ Karola Holubyho popraviť pät dní po Šulekovej smrti 26. októbra 1848.

Posledná báseň a poprava

Už sme spomínali, že oboch nechali na popraviske visieť tri dni pre výstrahu a pod šibenicou ich aj pochovali. Všetci, ktorí sa dajakým spôsobom zúčastnili na rozsudku smrti martýrov alebo ich poslednej ceste, čoskoro zomreli. Hornozelenický farár K. D. Adamiš o niekoľko týždňov podľahol záškrtu, barón Jesenák (Jeszenák), odobriteľ súdneho výroku, skončil tou istou smrťou ako K. Holuby o rok neskôr.

Svoju poslednú báseň Karol Holuby nedokončil – začal ju písať v noci z 25. na 26. októbra v hlohovskej väznici. Vystihuje pocity odsúdenca na smrť a neutešenú situáciu povedomia ľudí, no zároveň z nej cítiť jeho

Martin Benka: Povstalci, olejomalba

odhodlanosť:

Neočut zvonov hamonie toni
Zpevi nezvuča po Váhu doline
Nevidet rakví, slze nik neróní,
Ked mladí človek umjerá a hine
Prúvod to smutný ale zaslužení
Zákonom vlasti na neho virčení.

Poctení slavianskou mohylou

Začiatkom roka 1849 slovenskí dobrovoľníci oboch martýrov znova slávnostne pochovali za účasti Jána Francisciho (šéfredaktor Pešťbudínskych vedomostí, župan Liptovskej stolice a emeritný podpredesa Matice slovenskej) a Viliama Paulíniho (profesor na lýceu v Kremnici a dôstojník slovenskej armády, redaktor, podpredesa Matice slovenskej), ktorí patrili k najvýznamnejším predstaviteľom slovenského odboja. Na pohreb martýrov, ktorých poctili „slavianskou“ mohylou, si spomína J. Francisci v biograficko-historickom diele *Vlastný životopis*: „Po vzdaní sa Leopoldova a pred odchodom dobrovoľníckeho zboru pod Komárno pochovali sme slovenských mučeníkov Vilka Šuleka a Karola Holubyho, ktorých pre účasť na slovenskom povstaní septembrový štatársky súd v Hlohovci bol odsúdil na smrť a dal obesiť...”

Druhý raz ich odprevádzal Daniel Minich

My, dobrovoľníci, v úplnom počte obstali sme ich hrob, dali sme ich vyhrabať a do nového hrobu v rakvách uložiť. Cirkevný obrad pritom vykonával Daniel Minich... (študoval v Halle podobne ako ďalší členovia vtedajšej evanjelickej inteligencie, ktorí zohrali zásadnú úlohu v národnoslobodzovacom úsilí; r. 1844 spolu s ďalšími odišiel na protest proti zosadeniu L. Štúra do Levoče a patrili medzi popredných členov Mládeže slovenskej a Spolku miernosti; osobne sa priatelil s Ľudovítom Štúrom; publikoval v Slovenských národných novinách, v Sokole a pod.; Slovenský biografický slovník, zv. 4.). Ján Francisci pokračuje: „Minich mi o tom v liste od 20. apríla 1899 píše: Aké prípravy ste vy, dobrovoľníci, k počestnému pohrebu

Holubyho a Šuleka činili, to ja neviem. Len sa rozpamätávam, že prišiel Vilo Pauliny nenadáde pre mňa, aby šiel cirkevnú počesť vykonať. Keď som prišiel na miesto pohrebu, už boli odsúdení v nových rakvách. Len to sa viem rozpamätať, že nielen dobrovoľnícky zástup bol tam, ale prišlo o chvíľu i viacej c. k. (cisársko-kráľovských; pozn. J. H.) riadnych ofícierov, ktorí tam i ostali do konca funkcie. Naspäť doprevadil ma Janko Král, ale bolo to už pozde večer a bola citelná zima. Že som tu funkciu mohol vykonať, cítil som sa veľmi šťastným, lebo Holuby a Šulek boli moji veľmi hodní a ku každému šľachtnému skutku odhodlaní žiaci.”

Širšie súvislosti...

Francisciho próza obsahuje typické memoárové prvky - v podstate ide o autobiografiu. Tá však nie je úplne zameraná na jeho vlastný život, ale je skôr rozprávaním o dobe, ktorú Ján Francisci žil. Mnohé udalosti sa dotýkajú priamo aj Leopoldova. Dá sa povedať, že *Vlastný životopis* je dobrým dejepisom časti 19. storočia na západnom Slovensku.

Súvislosť s hlohovským regiónom nachádzame aj v iných častiach diela. Ján Francisci spomína najmä na obliehanie a ostreľovanie leo-

Ján Francisci

poldovskej pevnosti, v ktorej nechal cisár posilniť vojenské sily. Na bojoch sa zúčastnili slovenskí dobrovoľníci pod vedením Bernarda Janečka a vojsko generála Šimunica (Šimuniča; jeho manželka je pravdepodobne pochovaná na tzv. Starom cintoríne v Leopoldove a jeden z delostreleckých nábojov, ktorý vystrelili z pevnosti smerom na staré Mestečko, napokon zostal ako pamiatka na toto obdobie vo východnej časti Kostola sv. Ignáca).

Ján Francisci ako veliteľ

Ján Francisci bol v tom období v susednom Verešvári (Červeníku), kde sa stretli skupinky slovenských dobrovoľníkov: „Ležali prvotne, kým Šimunic so svojím štáбом bol v Trnave, kde vtedy že i Hodža býval, okolo Trnavy, pozdejšie, keď Šimunic svoj hlavný stan preložil do Hlohovca, okolo Leopoldova, meno-

vite vo Verešvári a v Maduniciach, po gazdovských príbytkoch. Konali službu pri obliehaní a bombardovaní pevnosti Leopoldova a i odrazili jeden výpad z pevnosti.

Veliteľ pevnosti, maďarón Viliam Ordödy 2. februára 1849 okolo pol desiatej vyvesil nad západnou bránou pevnosti bielu zástavu. Leopoldov kapituloval. A to i napriek nesúhlasu rady veliteľa: Keď sa Leopoldov bol poddal, dostal náš dobrovoľnícky zbor rozkaz tiahnuť so zborom Šimunicovým pod Komárno... V taký čas, už za pekného a teplého počasia, bol prišiel Hodža s manželkou i so synom, chlapcom Cyrilom, k nám do Verešváru. I rozhodli sme sa, že pôjdeme pod Komárno..."píše Francisci.

K Vlastnému životopisu J. Francisciho a k ďalším spomienkam na K. Holubyho a V. Šuleka sa vrátime v budúcom čísle.

Pripravil Juraj Hladký

DEŇ EURA

si pripomenuli žiaci našej školy projektovým dňom. Čo robili?

Všetky vyučovacie hodiny sa niesli v znamení EURA. Hlavne deviataci sa oboznámili s históriou, zisťovali štáty eurozóny, pohybovali sa v zmenárni i v obchode, kde platili vyhotovenými mincami i bankovkami. Dokázali použiť aj anglický či nemecký jazyk. Dostali priestor na vyjadrenie vlastného názoru – kladov i záporov zavedenia EURA na Slovensku. Žiaci VI. ročníka spracovali svoje poznatky v krátkych básniach.

Mgr. Anežka Benková
zástupkyňa riaditeľky školy

Euro je už naša mena,

Určite však nie je nemá.

Rozprávať vie o hodnote,

Openiazoch i jednote.

M. Mikušová, S. Ďurišová

Európa mení menu,

Už koruna nemá cenu.

Rozkotúľajú sa mince,

Ostanú len prázdne hrnce?

A. Modrovská

Euro je naša mena,

Určite je to veľká zmena.

Radi nie sú všetci,

Oslavujú ho aj vedci

S. Mikuš, A. Dačík

Euro naša mena bude,

Už sa teším, keď k nám príde.

Radosť veľká nás už máta,

Oboznámim kamaráta.

N. Tarabová, P. Kleimanová

Báseň v živote básnika

Žiaci miestnej základnej školy pod vedením pani učiteľky Benkovej si v spolupráci so skupinou Skarabeus pripravili večer plný poézie jedného z najvýznamnejších slovenských básnikov, Milana Rúfusa. Básnikove meniny a blížiac sa osemdesiate narodeniny boli výbornou príležitosťou zamyslieť sa nad životom prostredníctvom poézie tohto významného básnika. Pani učiteľka Benková sa nazdáva, že takéto „blahoželanie“ je príjemné nielen pre básnika, ale aj pre účastníkov podujatia: „Myslím si, že najkrajším darčekom pre neho bude, ak Slovensko bude recitovať Rúfusa. Ale nielen recitovať. Najdôležitejšie bude, ak mu porozumíme, ak slová, ktoré napísal, padnú na úrodnú pôdu. Veď ako sám povedal: Slová sú

Večer pre Milana Rúfusa

stopý, ktoré po sebe zanecháva niekto, kto s nami prešiel a prinútil nás vydať tón. A ja verím, že slová tohto výnimočného človeka rozozvučia v každom z nás ten správny tón." Na stretnutí si publikum vypočulo interpretácie básní v podaní žiakov aj učiteľiek, ale nechýbala ani hudobná zložka a spev. Klasický prednes oživila elektronická prezentácia, ktorá bola akousi modernejšou recitáciou s obrazom aj melódiou.

morma

Rozhovor v parku so strážnym anjelom; Deti; Básnik, deti a modlitbička; Detské krédo... Poznávate tieto básne? Nie? No ja a žiaci šiesteho a štvrtého ročníka už určite áno. Na základnej škole sa totiž konal večer Rúfusovej poézie, na ktorej sa zišli občania Leopoldova, pani učiteľky, žiaci a priatelia školy. Organizáciu si vzala na svoje plecía zástupkyňa Benková. No a keď sme sa jej spýtali, čo je cieľom tohto posedenia, odpoveďa takto: „Jednoznačne spojiť ľudí, spojiť generácie, spojiť tých najmladších s tými snád najstaršími a dôležité je, aby sme si všetci uvedomili, že Milan Rúfus je žijúci básnik, ktorého si treba uctiť tým, že budeme nielen recitovať jeho poéziu, ale budeme aj rozumieť a snád z času na čas podľa nej žiť.“ Večer sa niesol vo výbornej nálade, prekvapením bola počítačová prezentácia o Milanovi Rúfusi. Ale recitovali tam aj žiaci a pani učiteľky. Na posedení sa zúčastnila aj pani riaditeľka, ktorá večer ohodnotila takto: „Mám veľmi dobrý pocit, lebo som si v prvom rade oddýchla a toto posedenie hodnotím vysoko pozitívne, pretože si myslím, že bolo organizačne veľmi dobre pripravené a z obsahovej stránky sú básne Milana Rúfusa o človeku, o živote a naša práca tiež, takže máme veľmi veľa spoločného.“

Ema Krišková

NEROZUMIEM

Znovu stojíme na prelome rokov a ako je u Slovákov zvykom, opäť nás čakajú zásadné zmeny. Zvykom je aj to, že sme do týchto zmien v podstate ako občania nikdy neprehovorili. Ale vlastne áno. Primitívna, všeobecne oslavujúca a masívna eurokampaň pomaly končí. Pripomínala spravodajstvá minulého režimu, kde sa k slovu dostával iba občan ochotný prezentovať oficiálne správny, takpovediac schválený pohľad na hocičo. Eurokampaň je to správne a schválené, nebola lacná a prečo by sme mali platiť za pluralitu, tá by mala byť zadarmo. Tak ako v minulosti, aj teraz je skutočnosť iná. Samozrejme je to subjektívny pohľad, alebo možno iba nie som v kontakte s tými správnymi ľuďmi, ale ešte som sa nestretol s takým, ktorý by náš útek do eurozóny vítal. Pripomína to koniec roku 1992, kedy sme ako ovce čakali, či sa československý štát rozpadne alebo nie. Je až neuveriteľné, s akým neurčitým postojom sme sa vtedy uspokojili: s najväčšou pravdepodobnosťou sa 1. januára 1993 Slovensko zobudí do vlastného štátu. A či naozaj? Asi áno. A veru sme sa zobudili. Netvrdím, že to bolo správne alebo nesprávne, ale dúfal som, že sa nás na takúto zásadnú otázku niekto opýta. Ak to malo prísť, tak potom naše prekvapením otvorené ústa mali význam aspoň v tom, že sme sa rozišli pokojne.

Dnes sa pokojne rozchádzame s národnou menou. Nemám pocit, že je ten správny čas. Hlavne strednú a staršiu generáciu čaká významný a krutý reset hospodárskeho hodnotového rebríčka, a keď sme sa doteraz chovali ako ovce, zajtra to lepšie nebude. Je samozrejmé, že hociakej vládnej garnitúre sa ovciam vládne najlepšie, pretože na vrhodenie hlasovacích lístkov veľa rozumu nepotrebnú. Ale keď som videl, ako sa zaprášilo po štartovacích eurobalíčkoch, tak som si pomyslel, že si ozaj nezaslúžime, aby sa nás niekto na niečo pýtal. Uvidíme, čo nás prinúti zatvoriť ústa, aby sme nimi niečo rozumné prehovorili. Asi iba prázdny tanier. Ale to už bude neskoro.

belmor

Kedy sú Vianoce?

- keď sa ráno zobudíš s túžbou milovať Boha a v ňom všetkých ľudí, v ten deň sú Vianoce;
- keď sa usiluješ podať ruku tomu, kto ťa urazil, vtedy sú Vianoce;
- keď vieš prijať od iných láskavé slovo a úsmev, v tej chvíli sa začínajú Vianoce;
- keď sám rozdávaš úsmev, láskavé slovo, máš porozumenie pre iných, už sa v tvojom srdci začali Vianoce;
- keď si nájdeš čas vypočuť iných, sláviš Vianoce;
- keď ulahčíš námahu blížnemu, venuješ mu pozornosť, v duši sláviš Vianoce;
- kedykoľvek počuješ volanie Pána, ktorý potrebuje pomoc v trpiacich, chorých a

- opustených, jasaj od radosti, lebo prežívaš Vianoce;
- keď sa včas spamätáš, aby si zadržal nevľúdne slovo, nepriaznivú poznámku, ďakuj za Vianoce vo svojom srdci;
 - keď sa zriekneš svojej vôle, svojho názoru, nájdeš dieťa zavinuté do plienok a jeho Matku, prežívaš s nimi Vianoce;
 - keď povieš Pánovi ochotne a veľkodušne „áno“, vtedy približuješ nebo k zemi a napomáhaš, aby v celom svete nastali Vianoce;
 - keď svojím životom a skutkami spievaš „Sláva Bohu na výsostiach“, vtedy trvajú v tvojom srdci Vianoce.

Pripravila Gitka Bayerová

Spoločenská kronika

**November - december
2008**

Narodili sa

Viktória Gabrhelová
Karin Križovenská
Sofia Halášová
Nina Moskáľová

Jubilanti

60-rokov

Lýdia Foltinyová
Helena Hubináková
Mária Koleková
Mária Krumpáľová
Marián Pelzl
Ludovít Sahuľ

65-rokov

Mária Gulová
Ján Hrobár
Ferdinand Mutkovič
Ján Pataj
Katarína Poláčiková
Štefánia Tittlová
Juraj Zavarský

70-rokov

Mária Brešťanská
Klement Danihel
Jozef Ješko
Margita Kresťanová
Emil Oravec

Jozef Svetlík
Jozef Vaško
Gustáv Zenner

75-rokov

Hildegarda Kuzmová
Irena Masárová
Lýdia Pestúnová
Gabriela Sýkorová

80-rokov

Mária Löfflerová
Anna Pokrývková
Rozália Puškárová
Ladislav Škrabák

81-rokov

Pavol Kulich

82-rokov

Emanuel Ďuriš

83-rokov

Valéria Kolláriková

84-rokov

Dezider Javorský
Anna Valková

85-rokov

Mária Foltánová
Štefan Polačík
Štefan Šopák

87-rokov

Angela Padáčová

88-rokov

Mária Krajčíriková

89-rokov

Apolonia Galová
Irena Nerádová

94-rokov

Štefan Ščipák

98-rokov

Anna Tanáčová

Jubilantom blahoželáme!

Opustili nás

Koloman Lidaj
Helena Šimončíčová
Michal Ľuba

Češť ich pamiatke.

Pripravila V. Lietavová

POÉZIA Z PERA DETÍ

Sniežik

Studený, svieži,
usmieva sa, padá, sneží.
Pohladí ma na líčko
ako v lete slniečko.

Monika V.

Anička

Malá, maličká
sedí, plače, kričí,
že jej nedá mamička
sloníčka.

I. Trokanová

Babička

Milá, veselá,
teší sa, raduje, nôti si,
má rada každého
v rodine
- nás.

M. Holan

Hodiny

Dôstojné a tiché
tikajú, drnčia a budia nás.
Od nepamäti ukazujú
ľuďom správny čas.

Dominik Zvolenský

časopis obyvateľov Leopoldova

Ročník: 25. Vydáva: Mesto Leopoldov. Adresa redakcie: Hlohovská cesta 2, 920 41 Leopoldov. Redakčná rada: PhDr. Juraj Hladký, PhD. – predseda, Mgr. Mária Moravčíková, Ing. Kristína Vachanová a deti z mediálneho krúžku ZŠ Leopoldov pod vedením Mgr. Anežky Benkovej. Asistentka: Marieta Patajová. Telefón: 033/734 22 07. Fax: 033/734 23 88, casopis@leopoldov.sk. Vychádza šesťkrát ročne. Inzercia v redakcii. Cena výtlačku: 10 Sk (0,33 EUR). Náklad: 499 ks. Tlač: VM-print Leopoldov. Distribúcia: Rozširuje sieť domácich predajcov. Registračné číslo: Pra/Hr/95/00749

Príhovárali sa vám: textom Mária Moravčíková, fotografiami Vojtech Moravčík.